

diens mandato apostolico, et regalium contemptor monitorum : qui si ad eum venerit, sentiat nostram injuriam, et injuriam singularem, Regi non placere. Salutate charissimum nostrum cancellarium, et rogate, ut tales super hoc litteras scribat, quæ et suum probeant, et regium erga nos redolere inveniantur affectum, sicut præsumimus de utroque.

EPISTOLA CDLXVI.

AD LUDOVICUM REGEM.

LUDOVICO excellentissimo regi Francorum, domino

A suo, BERNARDUS abbas Claræ-Vallis salutem. Scitis, mi domine, qualiter et ego, et res meæ sub tutela vestra positæ sint. Unde de amicitia vestra **373** confidens, hunc clericum J. latorem præsentium precario commendo : quatenus vestra Sublimitas, si opus sit, ipsum domino Papæ commendet, et querimoniam ipsius super pecunia episcopo nostro credita veram et justam esse me attestante credatis. Valete.

II.

NICOLAI CLARÆ-VALLENSIS IN PERSONA S. BERNARDI

EPISTOLA CDLXVIII (1125).

NICOLAI CLARÆ-VALLENSIS AD COMITEM ET BARONES BRITANNIÆ, IN PERSONA DOMINI CLARÆ VALLENSIS PRO NEGOTIO CRUCIS (1126).

1. Commota est et contremuit terra, quia Rex cæli perdidit terram suam, terram ubi steterunt pedes ejus : inimici crucis ejus unanimiter simul adversus eum testamentum disposuerunt, et qui oderunt eum extulerunt caput. Dixerunt in corde suo cognatio eorum simul : Hæreditate possideamus sanctuarium ejus. Officinas redemptionis nostræ evertere moliantur, et loca Christi sanguine dedicata profana contendunt. Præcipue autem illud christianæ religionis insigne, sepulcrum, inquam, in quo sepultus est Dominus majestatis, ubi facies ejus sudario ligata est, omni nisu nituntur evellere. Agitant manus suas super montem filiæ Sion : et nisi Dominus custodierit, prope est ut irruant in civitatem sanctam Jerusalem, in civitatem Dei viventis, super quam invocatum est nomen ejus. Populi christiani partim conjiciuntur in vincula, partim trucidantur sicut oves occisionis. Vides et dissimulat ille magnus providentiæ oculus, ut videat si est intelligens aut requirens Deum, si sit qui doleat vicem ejus, qui restituat hæreditatem suam sibi. Et cum omnia possit, cui subest omnia posse cum voluerit, vult tamen nomini christiano victoriam adscribere, et super tribulantes eos mittere manum suam.

2. Propterea instantissima postulatione domini Regis, apostolicoque præcepto in paschali solemnitate ad Verseliacum celeberrimum locum advenimus, ubi dominus Rex cum principibus regni et populo multo ad diem festum convenerat. Expositus est autem lacrymabilis iste dolor in conspectu omnium, et recitatae sunt litteræ istæ domini Papæ, quarum exemplar universitati vestræ transmittimus. Emollivit autem corda eorum Spiritus sanctus : et statim Rex cum multa multitudine principum, et innumerabili populo, signo crucis Christi armatus est. Diffun-

(1125) Scripta anno Christi 1146.

(1126) Confer epistolam 363, ad cujus imitationem hæc scripta est.

B dicitur autem benedictio ista per universam terram, et certatim evolant omnes ad suscipiendum signum salutis in frontibus et in humeris suis. Et quia terra vestra fecunda est virorum fortium, et militari juventute referta, decet vos inter primos, et cum primis ad tam sanctum opus accedere, et armatos ascendere ad serviendum Deo viventi. Eia igitur, fortissimi milites, accingimini ; et qui non habet gladium, emat eum. Nolite deserere solum Regem vestrum, Regem Francorum, imo Regem cælorum, pro quo ipse tantum viæ et laboris suscipit. Venit ad vos homo Dei dominus Carnotensis, qui plenius vos doceat quæ dicta et facta sunt, et ostendat largissimam veniam, quæ in litteris domini Papæ, super eos qui cruces susceperunt, continetur. Pro illo qui pro vobis mori dignatus est, defendite loca mortis ejus et redemptionis nostræ, ne quando dicant gentes : Ubi est Deus eorum ? ut vos faciat victoriosos in terris, in cælis gloriosos, sponsus Ecclesiæ, filius Mariæ, Dominus Deus noster.

EPISTOLA CDLVXIII (1127).

EJUSDEM AD MANUELEM COMNENUM CONSTANTINOPOLITANUM IMPERATOREM, IN PERSONA DOMINI CLARÆ-VALLENSIS.

Ut filium comitis Theobaldi faciat novum militem (1128).

Sublimi et glorioso MANUELI, Constantinopolitano imperatori, frater BERNARDUS Claræ-Vallensis vocatus abbas, salutem et orationes.

1. Quod tantæ audeo scribere majestati, non insolentia temeritatis est, sed confidentia charitatis. **374** Quis enim ego sum, aut quæ est domus patris mei in Israel, ut tanti nominis Imperatorem nostris litteris audeam prævenire ? Pauper enim sum ignobilisque persona, longo terrarum spatio et vastissimi maris interjectu remotus a præsentia vestræ Sublimitatis. Quid ergo tantæ sublimitati cum tanta humilitate, si non daret mihi fiduciam humilitas Christi, in qua, et de qua reges terræ et omnes populi,

(1127) Scripta anno Christo 1146.

(1128) Agitur de Henrico ad quem epist. 179. Quoad cætera, vide epist. 363.

principes et iudices gloriantur ? Ad nos enim usque pervenit magnificentia et gloria nominis vestri, quæ longe lateque dilatata est super terram. Hujus rei gratia flecto genua mea ad Patrem spirituum, ex quo omnis paternitas in cælo et in terra nominatur, ut de regno illo ad regnum illius transferamini, cujus regnum, regnum est omnium sæculorum.

2. Nullis igitur meis meritis præcedentibus audeo mittere ad thronum gloriæ vestræ præsentium latorem, juvenem magnæ nobilitatis, ut eum sacramentis militaribus appiceis, et accingatis ei ense contra inimicos crucis Christi, qui adversus eum extulerunt caput. Et juveni quidem sublimium patebat aditus curiarum : sed altiori consilio mittimus ad illius imperii vestri gloriam singularem, ut memor sit omnibus diebus vitæ suæ, a quo militaris disciplinae dignitatem susceperit. Nequaquam autem has ivissem in preces, nisi Christus esset in causa, pro quo tantum viæ pariter et laboris assumpsit. Quidquid illi, vel pro illo feceritis, mihi factum est.

3. De cætero, gloriosissime Imperator, nunc opus est ostendendi et extendendi abundantiam suavitatis vestræ. Commota est et contremuit terra, quia Rex cæli perdidit terram suam, terram ubi steterunt pedes ejus. Prope est enim ut irruant inimici Domini in civitatem suam, etiam in illud gloriosum sepulcrum, ubi virgineus flos Mariæ linteis et aromatibus conditus est, unde et resurrexit ille primus et maximus flos qui apparuit in terra nostra. Propterea ad præceptum domini Papæ, et ad qualemcumque exhortationem nostram Francorum Rex et innumerable multitudo principum, militum, populorum, transitura est per fines vestros ad civitatem Dei viventis. Vestrum erit eos honorifice suscipere, et agendum nunc pro loco quem tenetis, pro potestate quam accepistis, pro dignitate qua polletis, pro divitiis quibus abundatis : quod conveniat imperiali excellentiæ, honori personæ vestræ, et saluti animæ vestræ in æternum, et in sæculum sæculi. Inter quos at ante quos filium comitis Theobaldi illustrissimi principis vobis sollicitius commendamus, non tantum unum de cæteris, sed præ cæteris unum. Juvenis est, nobilis est, bonæ indolis est, et primitias suæ militiæ, non malitiæ sed justitiæ consecravit : filius etiam est hominis illius, qui propter veritatem et mansuetudinem et justitiam diligitur et honoratur inter principes terræ. Pro his omnibus vos participem facimus omnium beneficiorum quæ in domo nostra fiunt et fient, ut vos faciat victoriosum in terris, in cælis gloriosum, Sponsus Ecclesiæ, filius Mariæ, Dominus Deus noster.

EPISTOLA CDLXIX.

EJUSDEM AD LUCANUM EPISCOPUM (1129) IN PERSONA DOMINI CLARÆ-VALLENSIS.

Incitativa ad fortitudinem.

Venerabili domino LUCANO episcopo, BERNARDUS, in luce vivere et in luce mori.

1. Positus estis in sublimi loco, et opus est sublimi animo, qui vos doceat : quia cathedra, quam accepistis, oneris est, non honoris ; operis, non nominis ; virtutum denique, non divitiarum. Sic enim ait illa cælestis fistula, de cujus et in cujus pectore verbum Domini personabat : *Si quis, inquit, episcopatum desiderat, bonum opus desiderat (I Tim. iii, 1). Opus, non dignitatem.* **375** Quia ergo manum vestram misistis ad fortia, opus est vobis fortitudine : quia speculator domui Israel factus estis, opus est prudentia : opus est aurea temperantiæ mediocritate, quia sapientibus et insipientibus debitor estis. Porro in consummationem virtutum, justitia vestiri vos oportet, qua unicuique reddetur quod suum est, dicente Scriptura : *Sacerdotes tui induantur justitiam (Psal. cxxxii, 9).* Felix hæc quadriga, et auriga ejus beatus, qui in humilitatis temone præsidens, virtutum rotas ad ductum et conductum ipsius inclinat.

2. Humilitas virtutum magistra, singularis filia summi Regis, a summo cælo cum cælorum Domino descendens, in cælestibus animis æternam posuit mansionem. « Sine humilitate per prudentiam eligere quod diligendum est, » sicut Sapiens ait, « erronea discretio est : adversa per fortitudinem superare, tacens victoria : illecebris per temperantiam resistere, tumultenta sobrietas : operibus justitiæ insistere, palliata superbia. » Sola est humilitas quæ virtutes beatificat, et perennat : quæ vim facit regno cælorum, quæ Dominum majestatis humiliavit usque ad mortem, mortem autem crucis. Verbum enim Dei in sublimi constitutum, ut ad nos descenderet, prior humilitas invitavit ; veritas, qua se promiserat venturum, compulit ; puritas uteri virginis suscepit : salva Virginis integritate, potentia eduxit, obedientia in omnibus deduxit, patientia animavit, charitas verbis et miraculis manifestavit. Hæc in corde pontificis alta radice radicari debet, atque fundari : qua cedente, omnis conventus virtutum vel opprimitur, vel succumbit. Factus sum insipiens, vos me coegistis. Non erat quidem meum docere episcopum : sed amicum admonere, et meum est, et omnium qui noverunt veritatem charitatis. Reliqua vobis communis filius illic plenius et planius viva voce referet. Neque enim litteris committendum, **376** quod etsi quosdam docere, quibusdam tamen nocere potuisset.

(1129) Existimamus hunc esse Lucanum seu Lucensem in Italia episcopum, qui Petrum Lombardum Bernardo commendavit, supra in epistola 410,

Ubertum an Gregorium, quorum ille anno 1140, hic anno 1146 electus est, testante Ughello in Italiae sacræ tomo I.